

Loppuraportti

Jätevesien käsittely haja-asutusalueella
Raahen seutukunnassa -hanke
1.4.2004 -28.2.2006

Raahessa 29.5.2006

RAAHEN SEUTUKUNTA

Sisältö

1. Hankkeen yhteystiedot	3
2. Hallinnoija, toteutusorganisaatio, rahoittajat	3
3. Hankkeen aikataulu	4
4. Tausta ja kehittämistarpeen määrittely	4
5. Hankkeen tavoitteet ja arvio tavoitteiden toteutumisesta	5
5.1. Syntyneet tulokset ja tuotokset	6
6. Suoritetut toimenpiteet	8
7. Resurssien käyttö ja kustannusten syntyminen	8
8. Hankkeen toteutumisen arviointi ja vastoinkäymiset	8
9. Hankkeesta tiedottaminen ja julkisuus	9
10. Hankkeen toimintojen jatkaminen ja kehittämissuhteet	10

1. Hankkeen yhteystiedot

Hankkeen nimi: Jätevesien käsittely haja-asutusalueella Raahen seutukunnassa
Raportoijat: Jyrki Kemppainen, Kari Pietilä ja Mervi Niiranen
Projektinumero: 16025
Diaarinumero: 772 / 3514-2004

2. Hallinnoija, toteutusorganisaatio, rahoittajat

Hanke toimi Raahen seutukunnassa Pyhäjoen, Raahen, Ruukin, Siikajoen ja Vihannin kunnissa. Hanketta hallinnoi Raahen seutukunnan kehittämiskeskus. Hankkeen toteutuksessa olivat yhteistyökumppaneina Raahen seudulla toimivat maaseudun kehittämishankkeet ja maaseudun osaamisverkosto Oras.

Hankkeen rahoittajana olivat:

- Pohjois-Pohjanmaan TE-keskus, 80% (ALMA-ohjelma / EMOTR)
- Alueen kunnat 10%
- Yksityiset tahot 10%

Yhteystietoja:

Raahen seutukunnan kehittämiskeskus, Rantakatu 8 B, 92100 Raahen

Hankkeen johtaja:

Leo Aho (31.3.2006 saakka)
p. (08) 439 3286

Hankkeen kirjanpidosta vastaava:

Helli Maarala
helli.maarala@raahe.fi
p. (08) 439 3286, 044 439 3286
Telefax (08) 439 3154

Hankkeen projektipäällikkö:

1.12.2004 – 31.3.2005 Esa Huhtala
1.4.-23.4.2004 Harry Sanaksenaho
1.9.2005 – 28.2.2006 Jyrki Kemppainen (osa-aikaisesti)
jyrki.kemppainen@raahe.fi / p. 044 439 4327

Ohjausryhmän kokoonpano

Organisaatio:

Vihannin kunta
Pyhäjoen kunta
Siikajoen kunta
Raahen kaupunki
Ruukin kunta
Seutukunnan kehittämiskeskus
Maaseudun osaamisverkosto
TE-keskuksen edustaja

Varsinainen jäsen:

Ilkka Haataja
Esko Tossavainen
Vesa Ojanperä
Anja Haavanlammi
Tuomo Keihäs
Leo Aho
Jyrki Kemppainen (25.8.2006 asti)

Varajäsen:

Eero Varpenius
Aulis Vuorenmaa
Pekka Heikkinen

Ohjausryhmän tehtäviksi 29.9.2004 pidetyssä 1. ohjausryhmän kokouksessa todettiin

- seuraa ja ohjaa hankkeen etenemistä ja valvoo määrärahan käyttöä
- seuraa ja analysoi hankkeen tavoitteiden ja tulosten saavuttamista
- tukee työtä ja antaa asiantuntemusta hankkeeseen sekä toimii linkkinä sidosryhmiin tiedottaen hankkeen toiminnasta

- käsittelee ja hyväksyy väliraportit ja niihin liittyvät liitteet ennen maksatushakemusten jättämistä tuen myöntäneelle viranomaiselle
- hyväksyy tarvittavat muutoshakemukset

Projektiryhmä luotiin avuksi projektin käytännön toteuttamiseen. Se kokoontui hankkeen kuluessa tarpeen vaatiessa vaihtelevalla kokoonpanolla. Projektiryhmän tehtävänä on ollut tukea projektihenkilöstöä käytännön toimenpiteiden suunnittelussa. Projektiryhmässä ovat olleet edustettuina ohjausryhmän jäsenten, hallinnoijan edustajien sekä projektityöntekijöiden lisäksi mm. alueellisten vesiyhtiöiden edustajia ja muita tahoja seuraavasti:

Paavolan Vesi Oy	Raimo Lampi
Pyhäjokisuun Vesi Oy	Jorma Haapamäki
Raahen Vesi Oy	Matti Penttilä
Raahen Vesi Oy	Juha Ojala
Vihannin Vesi Oy	Erkki Kotila
Air-lx Ympäristö Oy	Antti Tabell
Air-lx Ympäristö Oy	Jussi Mettälä

Hankkeen hyväksytyt kokonaisrahoitus oli 208 058 euroa, josta 80% EMOTR sekä valtion rahoituksella, yhteensä enintään 166 446 euroa. Yksityisen rahoituksen osuus oli 10% yhteensä 20 805 euroa. Kuntarahoituksen osuus oli 10% yhteensä 20 805 euroa. Kuntaosuudet jaettiin arvioidun kuntakohtaisen kiinteistömäärän mukaan seuraavasti: (taulukko 1).

Taulukko 1. Kuntien haja-asutusalueiden kiinteistöjen lukumäärät ja kuntarahaosuudet.

KUNTA	KIINTEISTÖT	OSUUS	EUROA
Pyhäjoki	825	15 %	3 066 €
Raahe	2 110	38 %	7 842 €
Ruukki	1 200	21 %	4 460 €
Siikajoki	826	15 %	3 070 €
Vihanti	637	11 %	2 368 €
Yhteensä	5 598	100 %	20 806 €

3. Hankkeen aikataulu

Hankkeen virallinen toteutusaika on 1.4.2004 – 28.2.2006. Te-keskuksen hankepäätös saatiin melko myöhään 25.8.2004, jonka jälkeen käynnistettiin projektipäällikön rekrytointiprosessi. Käytännössä hanketta päästiin toteuttamaan vasta 1.12.2004 alkaen, kun ensimmäinen projektipäällikkö aloitti tehtävässään. Viivästynyt aloitus ja myöhemmin vielä projektihenkilöstön vaihtuvuus viivästyttivät hankkeen toteutusta. ALMA-rahoituskausi oli loppuillaan, joten jatkoaikaa ei ollut hyödynnettävissä ja siksi hanke saatiin lopulta toteutettua noin 70% hyväksytyin hankepäätöksen laajuisena.

4. Tausta ja kehittämistarpeen määrittely

Valtioneuvoston asetus talousjätevesien käsittelystä vesihuoltolaitosten viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla astui voimaan 1.1.2004. Asetuksessa on annettu määräykset vähentää talousjätevesistä aiheutuvaa kuormitusta. Asetuksessa vaaditaan kiinteistökohtaiselta jäteveden puhdistukselta puhdistustehoa, joka BHK₇ eli kiintoaineen osalta tulisi olla 90 %, fosforilla 85 % ja typellä 40 %. Nämä puhdistustehot koskettavat uusia rakennettavia kiinteistöjä välittömästi, mutta vanhoille kiinteistöille järjestelmän uusimiseen tai tehostamiseen on määriteltä 10 vuoden siirtymäaika. Siirtymäajan alkupuoliskolla kiinteistöt on lisäksi velvoitettu tekemään jäteveden

käsittelystään selvitys. Selvityksen on oltava vesikäymälällisillä kiinteistöillä valmiina vuoden 2005 loppuun mennessä ja kuivakäymälällisillä kiinteistöillä vuoden 2007 loppuun mennessä.

Asetuksen vaatimukset koskettavat erityisesti vakituksessa käytössä olevia asuntoja, jotka ovat liittyneet kunnalliseen vesijohtoverkoston tai joilla on oma vedenottamo sekä osaa vapaa-ajan asuntoina ja kakkosasuntona toimivia kiinteistöjä. Näiden kiinteistöjen osalta jätevesiasiat tulisi saada kuntoon vuoden 2013 loppuun mennessä. Asetuksessa tarkoitettuja haja-asutusalueen kiinteistöjä on Suomessa valtavasti, joten tiedottamiselle ja koulutukselle on tarvetta.

Raahen seudun viidessä kunnassa haja-asutusalueen kiinteistöjä on tuhansia ja lisäksi alueella on varsin elinvoimaista maaseutuyrittäjyyttä. Hankkeen suunnitteluvaiheessa todettiin, että tiedottamisen ja koulutuksen myötä voidaan edistää omatoimista vesiensuojelua ja parantaa yritysten toimintaedellytyksiä maaseudulla. Samalla voidaan vaikuttaa siihen, että uuden asetuksen vaatimuksista ei muodostu kynnystä maaseutuasumiselle, jota Raahen seutukunnassa on haluttu pitää houkuttelevana vaihtoehtona.

Asetuksen vaatimuksiin voidaan vastata kiinteistökohtaisilla järjestelmillä, mutta tärkeintä on ensin selvittää kyläkohtaisten yhteispuhdistamoiden toteutettavuus tai kunnalliseen viemärointiin liittymisen mahdollisuudet. Ratkaisuissa on siis pelivaraa, mutta yhteistä näille kaikille on, että niiden suunnittelu, hankinta, rakentaminen, asennustyöt sekä käyttö- ja ylläpito vaativat tietotaitoa ja osaamista.

5. Hankkeen tavoitteet ja arvio tavoitteiden toteutumisesta

Hankkeen yleistavoitteena oli parantaa jätevesien käsittelyn tietotaitoa ja osaamista maaseutuyrittäjien ja maaseudulla asuvien ihmisten keskuudessa. Samalla vähennettäisiin asumisen ja maatalouden ympäristökuormitusta ja parannettaisiin ympäristövaikutuksia aiheuttavan yritystoiminnan ja maatalouden edellytyksiä toimia ja kehittyä maaseudulla. Osaamisen kasvun myötä olisi mahdollista luoda mahdollisuudet ympäristörakentamisen ja ympäristöpalveluja tarjoavien yritysten erikoistumiselle.

TEHTÄVÄT JA NIILLE ASETETTujen TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

TEHTÄVÄ	TAVOITE	TOTEUTUMA	HUOMIOITA
Yleiset koulutus- ja infotilaisuudet	15 tilaisuutta	25 kyläiltaa, 9 näyttelytapaht. 1 asennusnäytös	Tilaisuuksissa kaikkiaan mukana noin 1600 henkilöä
Jätevesineuvojaverkoston rakentaminen	20 henkilöä eri kyliltä	37 henkilöä mukana eri kyliltä ympäri seutukuntaa	Vihannista hyödynnetty osin jo valmista jäteneuvojaverkoston
Jätevesineuvojien koulutustilaisuudet	3 koulutuspäivää	4 koulutuspäivää	Tilaisuudet suosittuja, mukana viranomaisia ja muita alan toimijoita
Jätevesijärjestelmien suunnittelijoiden ja urakoitsijoiden koulutus	0 - 1	2 kurssia, yhteensä 5-6 koulutuspäivää + harjoitustyöt ja tentti, osallistujia yht. 44 henkilöä.	Hankesuunnitelmassa ei erikseen tätä mainittu vaan se sisältyi edellisiin.

ASETETTUJEN YLEISTAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

TAVOITTEEN KOHDE	TAVOITE MÄÄRÄ / LAATU	TOTEUTUMA	HUOMIOITA
Hankkeen tavoittamia kotitalouksia	1500 kotitaloutta	N. 1300 osallistunut tilaisuuksiin, sekä 342 kiinteistölle tehty siirtoviemärikysely	Jätevesiopasta jaettiin n 7000 kpl <u>kaikille</u> haja-alueen kiinteistönomistajille
Hankkeessa mukana olevat yritykset	50 yritystä joista 25 maatilakyläkentäisiä	Rahoittajina 21 yritystä, tilais. mukana n. 190 yrittäjää, joista 90 maatilakyläkentäisiä	Rahoitusyhteistyössä mukana olevat yritykset aktiivisesti mukana monissa tilaisuuksissa
Uudistettuja työpaikkoja	4 työpaikkaa joihin vaikutettu	Noin 22 työpaikkaa kokopäivätoimisiksi arvioiden	Jätevesisuunnittelija-koulutuksen tentin suorittaneet
Uusia työpaikkoja	3 uutta työpaikkaa	-	Koulutuksen käyneitä suunnittelijoita on jo työllistynyt on jonkin verran
Uusia yrityksiä	2 uutta yritystä	-	Työllisyysvaikutukset kohdistuivat pääasiassa jo toimiviin yrityksiin.

LAADULLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISARVIO

TAVOITE	ARVIO	PERUSTELU
Parantaa toimivien maaseutuyritysten toimintaedellytyksiä	Hyvä / kohtalainen	Tiedotuksen ja koulutuksen kautta tavoitettiin iso joukko maaseutuyrittäjiä, joita uusi asetus koskettaa.
Urakointi- ja ympäristöpalveluyritysten osaaminen	Erittäin hyvä	Koulutukseen osallistui 44 suunnittelu-, rakentamis- ja urakointialan yrittäjää ja koulutuspalautte oli hyvä.
Maaseutuasumisen edistäminen	Erittäin hyvä / hyvä	Maaseutuasukkaita osallistui iso joukko tilaisuuksiin ja tietoa levitettiin myös jätevesioppaan myötä vakituksille asukkaille ja mökkiläisille. Lisäksi suoritettiin siirtoviemärin liittymishalukkuuskysely ja laadittiin yleissuunnitelma haja-alueille.
Kyläasukkaiden yhteisöllisyys	Hyvä	Hankkeen järjestämiin tilaisuuksiin eri puolilla seutukuntaa osallistui n. 1600 henkilöä ja neuvoyhdistöjä jäsenet toimivat kylillä yhdyshenkilöinä.

5.1. Syntyneet tulokset ja tuotokset

Hankkeen myötä vietiin tietoa haja-asutusalueille jätevesien puhdistamisen uusista vaatimuksista. Hankkeen tilaisuuksien ja julkaisujen avulla tiedotettiin Raahen seutukunnan haja-asutusalueiden kiinteistönomistajille uuden asetuksen vaatimuksista. Suuren suosion saaneet kyläillat olivat myös asukkaiden, virkamiesten ja alan toimijoiden vuorovaikutustilaisuuksia. Hanke oli järjestämässä itse tai yhteistyössä mukana 35 eri tilaisuudessa tai kyläillassa eri puolilla seutukuntaa.

Hankkeen rahoittamana laadittiin asiantuntijatyönä seutukunnallinen haja-asutuksen viemäroinnin yleissuunnitelma, jossa selvitettiin kyläkohtaisten puhdistamotkaisu- ja viemäroinnin toteuttamismahdollisuuksia. Haja-asutusalueiden viemäroinnin yleissuunnitelma toimii myös pohjana tulevien viemärointihankkeiden suunnittelulle alueen kunnissa. Selvitystyön myötä laadittiin seutukunnallisen suunnittelun pohjaksi suositukset jätevesien käsittelyn perusvaatimustason ja alennetun vaatimustason alueista. Suunnitelmaraportissa vertaillaan kyläkohtaisesti viemäroinnin tai yhteispuhdistamojen kustannuksia ja esitellään myös rahoitusmahdollisuuksia. Suunnitelmaan liittyviä asiakirjoja ovat suunnitelmakartat koko seutukunnan alueesta sekä kuntakohtaiset kartat. Lisäksi yleissuunnitelman raportista löytyvät tyyppikuvat kiinteistökohtaisista käsittelyjärjestelmistä. Yleissuunnitelmaan liittyvänä jatkoselvityksenä toteutettiin alueella lähiaikoina toteutuvan Vihanti-Raahen väliseen siirtoviemäriin liittymishalukkuuskysely, sekä mittaukset, joilla kartoitettiin kiinteistöjen käytännön mahdollisuudet liittyä siirtoviemäriin.

Hankkeen toimesta rekrytoitiin asiasta kiinnostuneita vapaaehtoisia kansalaisia jätevesineuvojiksi eri kylille. Neuvojat koulutettiin opastamaan kiinteistönomistajia selvityslomakkeiden täytössä. Neuvojaverkoston kontaktien kautta nousi esille myös muita kylällä asuvien ihmisten tarpeita. Neuvojat jatkavat toimintaansa jätevesi- ja jätelajitteluun liittyvien asioiden vapaaehtoisena verkostona.

Alueen yrittäjiä, suunnittelijoita, urakoitsijoita, laitevalmistajien ja kauppiaiden edustajia osallistui suunnittelijakoulutukseen, jonka tutkinnon suorittaneet pystyvät suunnittelemaan kiinteistökohtaisia puhdistusjärjestelmiä. Jätevesisuunnittelijakoulutuksen myötä seutukunnassa on yli 40 henkilöä, jotka kurssin suorittuaan pystyvät kiinteistökohtaisten järjestelmien suunnitteluun esimerkiksi yrittäjäpohjalta. Tarve on lähivuosina kasvava ja työllisyys ja yrittäjyysvaikutukset näkyvät siten hieman viiveellä hankkeen päättymisen jälkeen.

Hankkeen julkaisemana jaettiin seutukunnallisesti noin 15 000 kpl painoksena jätevesiopas haja-asutusalueen talouksiin. Lisäksi erikseen julkaistiin kaikille seutukunnan kiinteistönomistajille jätelajitteluopas, josta tehtiin 20 000 kpl painos. Tasokkaiden julkaisujen kautta tietoa mm uuden jätevesiasetuksen vaatimuksista vietiin kaikille alueen asukkaille. Julkaisujen myötä oletettavasti myös viranomaisten kysyntä paine helpottaa, kun perustietoa ja oman kylän neuvonhankkijan yhteystiedot löytyvät oppaasta helposti ja nopeasti. Hyvin suunnitellut julkaisut toimivat myös seutukunnallisen tiedotuskäytännön ohjaajina ja malleina tulevaisuudessa.

Jätevesineuvojien kysyntä jäi odotettua vähäisemmäksi. Vähäistä kysyntää voitaneen osin selittää jätevesi-iltojen runsaudella. Jätevesi-illat ovat levittäneet tehokkaasti tietoa ennen kuin sitä on ehditty neuvojilta kysymään. On myös muistettava, että neuvojaverkoston toiminta on epävirallista ja vapaaehtoisuuteen perustuvaa, eikä siksi nähty tarkoituksenmukaisena vaatia neuvojilta tarkkaa raportointia neuvontakäynneistä tai käydyistä keskusteluista.

Hankkeen tuloksia ja syntyneitä tuotoksia:

- seutukunnallinen jätevesiopas ja jätelajitteluopas
- jätevesiselvityslomake kiinteistöille
- jätevesi-illat 25 kpl, messut ja näyttelyt 9 kpl, maasuodattimen asennusnäytös 1 kpl
- suunnittelijakoulutukset 2 kpl, yht. 5 koulutuspäivää + tentti
- jätevesineuvojakoulutukset, 4 koulutuspäivää
- jätevesineuvojaverkosto 37 hlöä
- siirtoviemäriin vaikutusalueen kiinteistökohtaiset mittaukset 342 kiinteistöllä käynti ja liittymishalukkuuskysely 188 vastausta

Huomioitavaa on, että vaikka projektin toteutusaika lähes puolittui, määrälliset tavoitteet kuitenkin ylitettiin. Työllisyyden lisäämisen tavoitteiden täyttymistä on hankalin arvioida. Lopulliset työllisyysvaikutukset näkyvät jonkin ajan kuluessa kun suunnittelutyön kysyntä paine kasvaa koulutuksen suorittaneilla henkilöillä.

6. Suoritetut toimenpiteet tehtävät ja tapahtumat

Projektin toteutukseen osallistuneet henkilöt ja keskeiset etapit projektin toteutuksessa:

- Hankkeen suunniteltu aloituspäivämäärä 1.4.2004
- TE -keskuksen hankepäätös 25.8.2004
- Hanke käynnistyy 1.12.2004, Esa Huhtala projektipäälliköksi
- Vuoden 2004 osalta muutoshakemus ja rahoituksen siirto seuraavalle vuodelle.
- 1.4.-23.4.2005 Sanaksenaho Harry projektipäällikkönä
- 25.4.2005 Air-Ix Ympäristö Oy yht.työ sopimus yleissuunnitelman toteuttamisesta
- 10.5.2005 – 28.2.2006 Kari Pietilä projektityöntekijä
- 1.8.2005 - 28.2.2006 Jyrki Kempainen osa-aikainen projektipäällikkö
- 1.10.2005 – 28.2.2006 Mervi Niiranen projektityöntekijä

Liitteenä lista hankkeen järjestämistä tilaisuuksista tai tapahtumista, joissa hanke oli esillä.

7. Resurssien käyttö ja kustannusten syntyminen

TOT. KUSTANNUKSET	2004	2005	2006	YHTEENSÄ	TOT.%
Palkat ja sivukulut	3 662,51 €	47 404,88 €	18 778,20 €	69 845,59 €	76 %
Ostopalvelut	- €	27 961,17 €	12 249,46 €	40 210,63 €	94 %
Matkat	56,00 €	8 088,90 €	2 715,18 €	10 860,08 €	50 %
Muut toimisto	207,28 €	2 250,50 €	150,76 €	2 608,54 €	26 %
Muut vuokrat	32,79 €	5 901,82 €	1 211,87 €	7 146,48 €	54 %
Muut muut	1 812,07 €	7 966,04 €	1 712,07 €	11 490,18 €	40 %
YHTEENSÄ	5 770,65 €	99 573,31 €	36 817,54 €	142 161,50 €	68 %

TOT.RAHOITUS	2004	2005	2006	YHTEENSÄ	Osuus
TE-keskus	4 491,53 €	79 783,64 €	29 454,03 €	113 729,20 €	80 %
Kunnat	639,56 €	9 894,83 €	3 681,75 €	14 216,14 €	10 %
Yksityinen	639,56 €	9 894,84 €	3 681,76 €	14 216,16 €	10 %
YHTEENSÄ	5 770,65 €	99 573,31 €	36 817,54 €	142 161,50 €	100 %

Hankkeen budjetti toteutui vajaa 70% suuruisena suunnitellusta. Kustannuksista tehokkaimmin saatiin hyödynnettyä ostopalvelujen käyttö. Muissa kuluissa jäi eniten pelivaraa joka johtui osin myös siitä, että hankkeessa alun perin suunniteltuihin painatuksiin ilmoituksiin ja vastaaviin kuluja ei toteutunut alkuperäisen suuruisina. Hankkeen julkaisujen paino, taitto ja osin toimituksellistakin työtä kilpailutettiin ja kirjattiin ostopalveluina hankkeen kuluiksi. Matkakuluihin oli budjetoitu jonkin verran myös neuvojaverkoston kulukorvauksia joita ei kuitenkaan toteutunut suunnitellussa laajuudessa johtuen osin kireästä aikataulusta.

Rahoittajien osuudet pysyivät hankepäätöksen mukaisina mutta toteutuivat suunniteltua pienempinä.

8. Hankkeen toteuttamisen arviointi ja vastoinkäymiset

TE -keskuksen hankepäätöksen viivästymisestä johtuen hankkeen käynnistämiseen liittyvät toimet saatiin alulle vasta syksyllä 2004. Hankkeen vetäjän rekrytointiprosessi vei aikaa niin, että ensimmäinen projektipäällikkö aloitti tehtävässään joulukuussa 2004. Ensimmäinen toteutumivuosi meni siis alkuvalmisteluihin. Huhtikuun 2005 alusta hankkeelle vaihtui projektipäällikkö ensimmäisen siirtyessä muihin tehtäviin. Toinen projektipäällikkö toimi vajaan

kuukauden, jonka jälkeen rekrytoitiin hankkeeseen projektityöntekijä toukokuussa 2005. Maaseudun osaamisverkosto Oraksen yritysneuvonnassa toiminut henkilö nimitettiin osa-aikaiseksi projektipäälliköksi elokuussa 2005. Lisäksi syksyllä 2005 palkattiin toinen projektityöntekijä toteuttamaan Vihanti-Raaha väliseen siirtoviemäriin liittyvää selvitystä sekä avustamaan tilaisuuksien ja koulutusten järjestämisessä.

Käytännössä projektin toteutukseen päästiin täydellä teholla vasta keväällä 2005. Edellä kuvattu projektihenkilöstön vaihtuvuus viivästytti projektin toteutusta ja aikaa kului uusilla henkilöillä myös työhön orientoitumiseen ja perehtymiseen. Käytettävissä olleen hankeajan hyödyntämisessä ei alkuun onnistuttu mutta loppuaikana osa-aikaisen projektipäällikön ja ennen muuta kahden projektityöntekijän sitoutuneen työn ansiosta lopputulos oli vähintäänkin tyydyttävä.

Rekrytointiprosessia arvioitaessa voidaan todeta, että lopulta hanketyöntekijöiksi onnistuttiin valitsemaan oikeat henkilöt. Hyvään lopputulokseen pääsemistä auttoi se, että toukokuussa 2005 valitulla projektityöntekijä Kari Pietilällä oli vankka alueen tuntemus ja hyvät kontaktit erityisesti seudun kylätoimintaan. Syksyllä toiseksi projektityöntekijäksi valittu insinööri Mervi Niiranen taas oli yhdyskuntarakentamisen ja jätevesiasioiden asiantuntija, jolloin projektityöntekijät työparina muodostivat toisiaan täydentävän yhdistelmän. Osa-aikaisen projektipäällikön (Jyrki Kemppainen) tehtävänä oli avustaa hallinto-, raportointi sekä yksityisrahoitusasioiden hoitamisessa siten, että työntekijät pystyivät keskittymään hankkeen kannalta olennaiseen tekemiseen.

Hyvänä hankkeen aikana muodostuneena käytäntönä kannattaa mainita myös projektityöryhmä, jossa edustettuina olivat alueen vesiyhtiöiden, kuntien ja eri asiantuntijoiden edustajia tarpeen mukaan. Pitkälti samat henkilöt osallistuivat myös ohjausryhmätyöskentelyyn jolloin eri tahojen osallistumisen myötä yhteisen hankkeen eteenpäin vieminen oli helpompaa. Alkuvaikeuksista huolimatta projekti saatiin päätökseen hyvin. Vaikka projektin toteutusaika lähes puolittui, tavoitteet saatiin toteutettua tai osin jopa ylitettyä.

Ostopalveluna hankittu haja-asutuksen viemäröinnin yleissuunnitelmatyö kilpailutettiin alkuvuonna 2005 ja toteuttajaksi valittiin selvästi edullisimman tarjouksen tehnyt Air-Ix Ympäristö Oy. Selvitystyö käynnistyi huhti-toukokuun vaihteessa 2005 ja se valmistui syyskuun lopulla 2005. Paras selvitysten tekemisen aika ajoittui lomakuukausille, joka osaltaan aiheutti selkeästi puutteita kuntien viranomaisten ja konsultin yhteydenpidolle. Suunnitelman ensimmäinen versio lähti kommenttikierrokselle elokuun puolenvälin jälkeen, johon kuitenkin ei kuntien puolelta kovin aktiivisesti reagoitu. Pienten täydennysten jälkeen valmis suunnitelma julkistettiin suunnitellun aikataulun mukaisesti. Vasta sen jälkeen joissakin kunnissa huomattiin suunnitelman ylimalkaisuus ja epätarkkuus joiltakin osin. Viimeisiä täydennyksiä ja muutoksia tehtiin alkuvuonna 2006. Sen jälkeenkin todettiin suunnitelmaan jääneen joidenkin kylien osalta epätarkkoja tietoja kiinteistöjen määristä ja mahdollisen viemärin tai puhdistamon sijoittelusta. Oletettavasti työn tehneet asiantuntijat laativat suunnitelman hieman epätarkan kartta-aineiston ja hieman liian ylimalkaisten maastokäyntien pohjalta. On tosiasia, että edullisimman hinnan tehnyt suunnittelija joutuu väistämättä tinkimään jostakin, jolloin työn laatu luonnollisesti myös kärsii. Valmis suunnitelma täyttää tehtävänsä kuitenkin toimimalla yleisohjeena ja alustavana seutukunnallisen haja-asutuksen viemäröintisuunnittelun pohjana.

9. Hankkeesta tiedottaminen ja julkisuus

Uutisointia hankkeesta oli Raahelaisessa, Raahen seudussa, Siikajokilaaksossa, Pyhäjokiseudussa, Kalevassa, Oraksen tiedotelehdessä sekä Paikallisoradio Pookissa ja Ouluradiossa (Yle). Hanke on näkynyt hyvin alueellisessa mediassa ja se on ollut yksi alueen asukkaiden parhaiten tuntemia hankkeita Raahen seutukunnassa.

Hankkeen tapahtumista tiedotettiin Raahelaisessa, Raahen seudussa ja Pyhäjokiseudussa sekä hyödynnettiin kunnittain ilmestyviä tiedotelehtiä. Lisäksi tarpeen vaatiessa jaettiin postilaatikkomainoksia.

Hankkeen julkaisuja jätevesiopasta ja jätelajitteluopasta on painettu sen verran reilusti, että niitä jää myös kuntiin, kirjastoihin, vesiyhtiöiden toimistoihin ja muihin mahdollisiin paikkoihin alueen asukkaille jaettavaksi. Oppaiden lisäksi varsinaisia hanke-esityksiä, käyntikortteja tms. ei ole hankkeessa julkaistu.

Hankkeella oli oma kotisivu osoitteessa: www.raahenseutukunta.fi/jatevesi sekä Raahen kylät ry:n ylläpitämä sivu: www.jatevesi.info. Näiden nettisivujen kautta välitettiin ajankohtaista tietoa hankkeen tapahtumista ja lisäksi yleissuunnitelman aineisto ja oppaat olivat myös sivuilta ladattavissa. Tuotettu aineisto pidetään internetissä ladattavana em. sivuilla tai kuntien teknisen toimen sivuilla. Yleissuunnitelma-aineisto on tallennettu myös CD-levykeille, joita on jaettu jokaiseen kuntaan.

10. Hankkeen toimintojen jatkaminen ja kehittämisehdotukset

Jätevesineuvojaverkostoa on pyydetty jatkamaan toimintaansa hankkeen jälkeen ja osa neuvojista on mukana myös jätelajittelun neuvojina. Heitä voitaisiinkin nimittää alueellisiksi ympäristöneuvojiksi, jotka ovat oman alansa tuntevia aktiivisia kansalaisia.

Hankkeen julkaisemaa seutukunnallista jätevesiopasta säilytetään ja luetaan seutukunnan talouksissa lähivuosiinakin. Myös jäteopas jää hankkeen jälkeenkään elämään julkaisuna jota toivon mukaan päivitetään ja tehdään uusintapainoksia tarvittaessa.

Jätevesiasioiden ympärillä järjestettävien tapahtumien kyläiltojen ym. toiminta jatkuu ja niitä on järjestetty hankkeen jälkeenkään kuntien ja jätevesineuvojaverkoston toimesta yhdessä tuumin. Asia on ajankohtainen lähivuosiin ja uusi aktiivisuuden aalto on odotettavissa vuoden 2013 puolella kun vanhojen kiinteistöjen siirtymäajan takaraja lähestyy.

Laadittu yleissuunnitelma puhuttaa ja antaa toivon mukaan vauhtia haja-asutuksen viemäröinti tai yhteispuhdistamohankkeille seutukunnassa lähivuosiin. Suunnitelma antaa pohjan seutukunnalliselle tarkastelulle ja se päivittämisen myötä voi toimia jatkossakin työkaluna, josta on hyötyä. Hankkeen jälkeen asian eteenpäinviennin osalta kuntien rakennus- ja ympäristöviranomaiset ovat avainasemassa.

Lopuksi **ohjausryhmän arvio**, jossa todetaan seuraavaa:

"Hankkeelle asetetut tavoitteet saavutettiin tai ylitettiin huolimatta projektin merkittävästi viivästyneestä käynnistymisestä. Hanke ja itse asia on saanut julkisuutta hankkeen aikana hyvin. Koulutusten ja neuvojaverkoston myötä hankkeella on myös jatkuvuutta.

Hankkeella on parannettu kylien ja maaseudun asumisen ja toiminnan edellytyksiä. Toiminnan myötä kylien asukkaiden, viranomaisten, suunnittelijoiden ja urakoitsijoiden välinen yhteistyö on parantunut.

Hanke on ollut myötävaikuttamassa alueen ympäristön tilan kohentumiseen.

Hanke on hyvä esimerkki konkreettisesta seutukunnallisesta toimintamallista."